

Met zijn debuutroman *Ik ook van jou* maakte Ronald Giphart in 1992 meteen naam. Nu viert een van onze meest geliefde én humoristische schrijvers zijn twintigjarig jubileum. Een gesprek over schrijven, vader zijn en de eindigheid van het leven.

Succesauteur Ronald Giphart:

‘Mijn. gezin gaat voor’,

V

Vraag Ronald Giphart hoeveel winden er dagelijks in de wereld worden gelaten en hij weet het antwoord. De 46-jarige auteur is dol op zulke, voor sommigen onzinnige, wetenswaardigheden.

Vraag hem naar de hersteloperatie van zijn op 34-jarige leeftijd uitgevoerde sterilisatie en hij geeft daar een gedetailleerd verslag van, waar we overigens in dit stuk verder niet op in zullen gaan. Het was in elk geval erg pijnlijk. Giphart is de openhartigheid zelve, lijkt. En toch, halverwege het gesprek, als het over ‘presentatie’ gaat, zegt hij: “Ik heb ooit Harry Mulisch mogen interviewen. Mulisch zei: ‘Ik geef in interviews een versie van mijzelf.’ Vond ik goed gezegd. Sindsdien geef ik in tv-programma’s en interviews altijd een versie van mezelf.”

Een miljoen

In het Utrechtse *Wilhelminapark* zitten schrijver en interviewer tegenover elkaar in gelijknamige restaurant. Giphart komt hier vaak, hij was als smulpaap goed bevriend met de vorige eigenaar John Sistermans, een van de chefs op wie hij de hoofdpersoon van zijn roman *Troost* (2005) baseerde. “Dit was het walhalla van gastronomien,” vertelt hij bevlogen. “Met Martin Brill en Bart Chabot heb ik hier na een voorstelling in *Vredenburg* - onze mooiste ooit - een nachtelijk souper gehad tot half zes in de ochtend. Sisterman had speci-

buitenland. Als het aan mij ligt Zweden. Een prachtig land, daar heb ik mijn hart aan verloren. Of Normandië, daar hebben mijn schoonouders een huis.”

Toe maar. Heb jij geen last van de crisis?

“Jazeker wel. Boeken worden niet meer zo gretig afgenomen. Met Joost Zwagerman stond ik eind jaren negentig in uitverkochte grote zalen, met Nico sta ik nu in veel kleinere. Ik moet nog steeds werken. Ik heb drie kinderen, mijn vrouw zit in mijn nering; ze doet de research en de administratie. We hebben één inkomen. Ik heb veel boeken verkocht en altijd veel verdiend. Maar als ik tegenwoordig aan het eind van de maand de balans zie, denk ik weleens: moet ik hiervan leven? *Quote* heeft ooit gepubliceerd dat ik goed zou zijn voor iets als 1,7 miljoen. Geweldig. Helaas totale onzin.”

Portie quizen

De ober komt, we gaan voor het lunchmenu waarvan het voorgerecht bestaat uit op het karkas gebraden kwartel met een gekonfijt pootje, een gefrituurde gamba, een salade van gele wortel en gele biet en een mayonaise van pompoenpitolie. Het hoofdgerecht is een op de huid gebakken scholfilet met een ravioli van krab en Hollandse garnaal en een saus van kreeft. “Lekker!” zegt de schrijver nadat de ober het heeft opgesomd.

De vraag volgt waarom de top-3 van

‘Mij werd verweten dat ik plat was. **Maar toen ik debuteerde waren er nauwelijks boeken waar om kon worden gelachen**’

aal voor ons de tent opengegooid en zelf gekookt. Het is mijn mooiste herinnering aan deze plek.”

Waarom ben je zo verknocht aan Utrecht?

“Ik woon hier al 26 jaar. Mijn kinderen zijn hier geboren, ik heb hier mijn boeken geschreven. Maar ik word ouder. Nu denk ik: als de jongste het huis uit is, gaan we naar het

meestverkochte boeken bestaat uit de, volgens critici slecht geschreven, erotisch trilogie *Fifty shades of grey* van de Britse schrijfster E.L. James. Is dat wat de lezer tegenwoordig wil? Giphart, alsof hij wordt aangevallen: “Ik houd me daar als schrijver

niet mee bezig. Als mensen die boeken willen lezen, laat ze. Ik heb diepe minachting voor schrijvers die andere collega’s neerhalen. Ik schrijf wat ik zelf wil lezen. En als ik dat in genoeg talen kan publiceren, zodat ik kan blijven schrijven, schept me dat veel vreugde.”

Ik bedoelde meer van: jou werd platheid verweten toen je debuteerde. Tegenwoordig worden we ermee overspoeld. Van *Fifty shades* tot *Oh Oh Cherso* op tv.

“Dat soort programma’s geeft een mooie sociologische inkijk in het leven, ik heb daar geen problemen mee. Mij werd verweten dat ik plat was, ja. Maar toen ik debuteerde waren er nauwelijks boeken waar om kon worden gelachen. Kees van Kooten, Herman Brusselmans, dat was het. Mijn eerste boek, dat ik schreef op mijn zeventiende, was het zwaarste boek dat er ooit is geschreven in de vaderlandse literatuur. Het ging over een meisje dat zichzelf mutileerde. Mijn goede vriend Bert Natter zei: ‘Als je het grappig beschrijft, komt het

beter aan.’ Dat heb ik gedaan.”

Waar komt die drang tot schrijven vandaan?

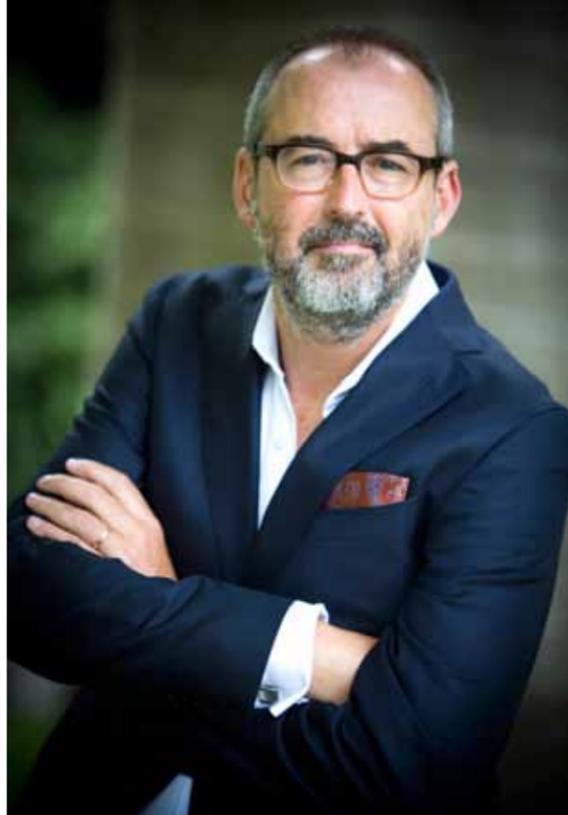
“Als zeventienjarige las ik enkele boeken die ik zo ontzettend goed vond; Maarten ’t Hart, Jeroen Brouwers, Cees Nooteboom, Jan Siebelink. Ik wist: dit ben ik, dit word ik, dit wil ik met mijn leven. In de jaren daarop heb ik de hele Nederlandse literatuur gelezen en zat ik daar nachtenlang met medestudenten over te discussiëren in een café. Soms gingen we zelfs met elkaar op de vuist, bijvoorbeeld over de vraag of het werk van Brusselmans literatuur was of niet.”

Ben je de schrijver geworden die je voor ogen had?

“Mijn ambities waren toen om te leven van het schrijven en de boeken te schrijven die ik wilde. En mezelf niet te verkopen door daarnaast columns te schrijven en interviews te geven. De schrijver die dat zou doen, verdiende een nekschot. Maar nu doe ik het ook, ik ben lang niet meer die jongen die ik toen was. Bart Chabot zat een keer bij *Waku Waku* en ik zei daar iets lelijks over. Bart sprak me erop aan en legde uit: ‘Ik ben dichter en leef van dichtbundels en optredens. Door *Waku Waku* krijg ik vijf extra optredens. Daar leef ik van en dan kan ik weer schrijven.’ Vond ik een wijze les.”

Ook in *Waku Waku* gezeten?

“Dat niet, maar ik heb mijn portie quizen gehad. Zoals *Twee voor twaalf*, met Wouke van Scherrenburg. Kan ik nog ▶

gillend wakker van worden als ik daaraan terugdenk. Bart zei ook: overal voorlezen. Waar je de kans krijgt. Scholen, studentenverenigingen, bibliotheken. En interviews geven. Mijn boeken begonnen pas echt te lopen toen ik die interviews begon te geven en in tv-programma's kwam opdraven waarvan ik dacht: wat doe ik hier?"

Toch gaat dat je goed af.

"Ik was in het begin verlegen, hoor. Ik moest het echt leren. Ik heb ooit Mulisch mogen interviewen toen ik net was gedebuteerd. Het ging over dingen die je zegt in een interview. Mulisch zei: 'Ik geef in interviews een versie van mijzelf.' Dat heb ik onthouden. Maar ik doe niet alles meer, al doe ik nooit moeilijk bij schoolkranten. Die zijn altijd welkom en hebben altijd leuke vragen. Onschuldige als 'Wat heb je gisteren gegeten?' en provocerende als 'Heeft u weleens anale seks gehad?' Was in Almere. Ik vroeg: 'Hoe oud ben jij?' 'Zestien, meneer.' Ik zei toen: 'Dan mogen wij wettelijk gezien dit gesprek niet voeren, deze vraag zal ik beantwoorden als jij achttien bent.'"

De naam Mulisch is gevallen. Hij is inmiddels overleden. Je schuift steeds verder op in de pikorde van grote schrijvers. Voel je dat?
"Het is geen vraag die me bezighoudt."

Schrijver met kinderen

Het eten wordt geserveerd. Giphart pakt zijn mobieltje en neemt een foto van het gerecht. "Doe ik altijd. Mijn vrouw archiveert dat. Aan het gerecht herinner ik me het gesprek." Voor de ober weggaat, vraagt hij hem waar de kwartels vandaan komen. "Dat vind ik belangrijk, ja." En er volgt een minutenlange verhandeling over de, in Nederland verboden te jagen, watersnip die hij ooit op deze plek heeft gegeten. Waarna we terugkeren naar zijn werk.

Ging het schrijven je vroeger beter af? Toen verscheen de ene na de andere roman van jouw hand. Nu zitten er jaren tussen.

"Schrijven vind ik nog steeds niet moeilijk, maar inmiddels ben ik een schrijver met drie kinderen. Een roman kost me veel inspanning en daarvoor moet ik ontzettend geconcentreerd werken. Die concentratie kan ik bij vlagen opbrengen, maar met een gezin met drie kinderen is dat onmogelijk. En dan gaat mijn gezin echt voor. Gelukkig kan ik me dat veroorloven. Kijk, toen mijn vrouw en ik nog samenwoonden zonder kinderen, gingen we vrijwel elke avond stappen. En dan stond ik op en schreef ik tot ik weer kon stappen. Een heerlijk leven, zou ik nu weer voor tekenen. Maar met kinderen is dat niet vol te houden. Misschien dat ik het weer zo ga doen als ze het huis uit zijn. Ik wil niet aan het eind van mijn leven over mijn schouder kijken en aan de ene kant een hele rij boeken zien en aan de andere kant een verwaarloosd gezin dat niets met me te maken wil hebben. Dan kies ik liever een combinatie van beide."

Is dat besef gegroeid na de ziekte van je jongste zoon Lasse, zes jaar geleden?

"Zeker, dat was de heftigste periode van mijn leven. Lasse viel na zijn geboorte constant weg. De verloskundige zei dat het kwam door de klap van zo'n bevalling en dat het normaal was. 'Schud hem af en toe wat,' zei ze en ging naar huis. Hij kwam bij, maar het gebeurde weer. Ik ben naar mijn buurvrouw gerend die verpleegster is en die zei: 'We gaan nu naar het ziekenhuis!' Terwijl ik reed, viel hij weer weg en de buurvrouw heeft hem in de auto gereanimeerd. Dat was een moment... In het ziekenhuis gebeurde het weer en er werd tegen me gezegd: 'Kom maar even naar buiten.' Ik dacht meteen: dit is einde verhaal. Maar ze kregen hem toch weer aan de praat en hij is daarna nooit meer in levensgevaar geweest, al heeft hij ontzettend moeten knokken. Voor die tijd was ik altijd een zondagsschrijver geweest. Ik vond het een uitdaging om overal de lol van in te zien, zelfs in het overlijden van mijn moeder. Maar toen heb ik voor het eerst in mijn leven wekenlang geen grappen gemaakt en had ik geen zin om met Martin Bril en Bart Chabot, met wie ik toen toerde, op te treden. Dat gevoel heb ik proberen te beschrijven in mijn roman *IJsland*. De hoofdpersoon daarin voelt zich in een vergelijkbare situatie op het dieptepunt van zijn leven. Net als ik. Ik was zó bang dat hij

doodging. Tien weken lang ben ik aan zijn zijde gebleven in het ziekenhuis. Maar hij overleed niet en nu is hij kerngezond."

Een ongekende broederschap

Op de dag dat Lasse uit het ziekenhuis kwam, vertelde je vader dat hij stervende was.

"Lasse eruit, hij erin. Botkanker. Na een week kon mijn vader weer naar huis; hij was opgegeven. Toen hebben we nog een feestje gegeven omdat Lasse er weer was. Mijn vader was er ook. Een nuchtere, stoïcijnse man. 'Ik heb nog drie weken,' zei hij. En dat zou uitkomen. Maar hij zat er helemaal niet mee. Zodoende heeft hij nog een paar leuke weken gehad."

Zou jij dat kunnen?

"Ja! Ik ben niet bang voor de dood."

Je noemde net Bart en Martin. Bart is harstikke ziek, heeft een tumor in zijn hoofd. En Martin is overleden. Het is allemaal erg dichtbij gekomen.

"Héél dichtbij. Mijn zoon is van een buitencategorie. Mijn vader overleed op zijn 72ste en had daar volstrekt vrede mee.

Toeren met Nico kan dat niet evenaren?

"Misschien komt dat gevoel weer. Voor ik met Nico ging toeren, heb ik Bart gebeld. Ik heb gezegd: 'Bart, je weet: het liefst toer ik met jou.' Bart zei: 'Ronald, ik wil niets liever dan dat. Maar fysiek gaat dat niet.' Dat ding in z'n hoofd is ingekapseld, maar hij wordt nooit meer de oude. Een avond gaat nog wel, maar een tournee... En dan geldt weer: het huiselijk leven is belangrijker dan het arbeidsleven. Ik heb het ook eerlijk tegen Nico gezegd."

In je nieuwe bundel laat je in een verhaal enkele hoofdpersonen een cijfer voor hun leven geven. Wat voor cijfer zou jij je leven nu geven?

"Een 9! De rimpeling in mijn leven was de ziekte van mijn zoon, die hebben we overwonnen. Ik leef van de dingen die ik schrijf.

'Toen mijn zoon Lasse in het ziekenhuis lag heb ik voor het eerst in mijn leven wekenlang geen grappen gemaakt'

Mooi leven gehad, mooie kinderen gekregen, goeie baan gehad, liefde gehad, een boom geplant. Het was goed. Martin is een ander verhaal, mijn moeder was een ander verhaal. Zij was 55 en Martin 49; mensen van die leeftijd mogen niet doodgaan. Dat van Martin, en dat van Bart trouwens ook, raakte me heel erg. We waren op tournee, dan heb je een sterke familieband. Een ongekende broederschap. Ik zag hen vaker dan mijn gezin. Martin krabbelde nog wat op, al wisten we dat het niet meer goed zou komen. Horror. Doordat ik - tijdelijk, tot hij 'beter' zou zijn - zijn column in *de Volkskrant* overnam, dacht ik heel vaak aan Martin. Ik had gezien hoe hij werkte. Hij zorgde ervoor dat we samen altijd rond twee uur 's middags in het stadje waren waar we moesten optreden. Dan gingen we rondlopen en noteerde hij wat dingen, waarna hij in het theater z'n column ging tikken. Fantastisch, dát waren dé momenten. Daarna kwam Bart erbij, gingen we eten. *The best days of our lives*. Beter dan dat is het toeren niet geweest. We hebben gedacht: we blijven toeren, maar skippen het optreden. We gaan naar de stad, lopen er rond, Martin schrijft z'n stukje, we eten, we zwaaien naar het theater en rijden naar huis."

Ik heb veel geluk met mijn vrienden, vrouw, kinderen. Ik zit hier gezellig over mezelf te praten, we hebben lekker gegeten! En daarbij: Margriet heeft me gevraagd om een interview te geven. Ik heb het gemaakt!"

De Margriet-lezeres vraagt zich nu wel af welke versie van Ronald Giphart ze heeft gekregen.

"De vrolijke vader- en enthousiaste schrijversversie. Maar die staat, als ik toch eerlijk moet zijn, niet heel erg ver van mijzelf af." ■

Ronald Giphart en Nico Dijkshoorn treden tot en met 24 april op door heel Nederland met de voorstelling *Matenmaaiers*. Op 15 november verschijnt Ronald Gipharts bundel *De Wake*.

interview: bram de graaf. fotografie: ester gebuis. styling: sadia veenstra. met dank aan: scapa (colbert, pantalon en overhemd), the society shop (riem), manfield (schoenen), the english hatter (pochet en sjaal) en zara (tas).